

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին

Հոդված 1. Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ (1985թ. Դեկտեմբերի 06, ԳԽ, այսուհետ՝ օրենսգիք) Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքի հոդված 54 -ի 3-րդ պարբերության «հարյուրհիսնապատիկի չափով» բառերը փոխարինել «հինգհարյուրապատիկի չափով» բառերով:

Հոդված 2. Օրենսգրքի հոդված 95-ը շարադրել նոր խմբագրությամբ.

«Հոդված 95. Պատմության եւ մշակույթի հուշարձանների պահպանության եւ օգտագործման կանոնները խախտելը

Պատմության եւ մշակույթի հուշարձանների պահպանության եւ օգտագործման կանոնները խախտելը՝

առաջացնում է տուգանքի նշանակում քաղաքացիների նկատմամբ՝ սահմանված նվազագույն աշխատավարձի տասնապատիկից մինչեւ քանապատիկի չափով եւ պաշտոնատար անձանց նկատմամբ՝ հիսնապատիկի չափով:

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների պահպանության տակ գտնվող հուշարձանները վնասելը

առաջացնում է տուգանք տեղական ինքնակառավարման մարմինների պաշտոնատար անձանց նկատմամբ հարյուրհիսնապատիկից մինչեւ երկուհարյուրապատիկի չափով:»

Հոդված 3. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման հաջորդ օրը:

ՕՐԵՆՔԻ ԸՆԴՈՒՆՄԱՆ ՀԻՄՆԱՎՈՐՈՒՄ

Փաթեթը նպատակ ունի կարգավորելու հուշարձանների հայտնաբերման, պահպանության եւ օգտագործման հարաբերությունները:

ՀՀ Հողային օրենսգիրքը սահմանում է հողերի նպատակային նշանակության փոփոխության կարգը: Նպատակային նշանակությունը փոփոխվում է միայն կառավարության որոշումով:

Սակայն հնագետների հետ քննարկումներից պարզ է դառնում, որ կարգավորված չեն այն խնդիրները, որոնք կապված են նպատակային նշանակության փոփոխության հետեւյալ մասի հետ:

Հինականում թույլտվությունը տրամադրվում է հուշարձանների ցուցակներից ելնելով՝ եթե նշված չէ , որ տվյալ հողատարածքում հուշարձան կա, ապա այդ հողամասում կարելի է կատարել հողի նպատակային նշանակության փոփոխություն եւ հնարավոր է դառնում կատարել շինարարական աշխատանքներ: Իսկ երբ աշխատանքների ընթացքում հայտնաբերվում է հուշարձան , եթե իհարկե սեփականատերը բարեխիղճ է եւ հայտնում է համապատասխան մարմիններին, արդեն հուշարձանը այնքան վնասված է լինում , որ վերականգնելը անհնար է դառնում, քանի որ արդեն հողի շերտը վնասված է լինում եւ ամբողջ ինֆորմացիան անհնար է դառնում վերականգնել: Այս դեպքում որեւէ պատիժ կիրառելը կարծում ենք չի կարող փրկել հուշարձանը :

Այդ իմաստով նպատակային նշանակությունը փոխելուց առաջ ճիշտ է անցկացնել հնագիտական պեղումներ `դիագնոստիկա/ հնարավոր նոր հուշարձանների հայտնաբերման նպատակով, այնուհետեւ կատարել մնացած աշխատանքները:

Ուսումնասիրել ենք Եվրոպական երկրների փորձը՝ տվյալ ոլորտի օրենսդրությունը: Բոլոր զարգացած երկրներում կիրառվում է այս փորձը եւ նույնիսկ օտարերկրյա կազմակերպությունները , որոնք գործունեություն են ծավալում ՀՀ- ում , նրանք անկախ ՀՀ օրենքի պահանջից դիմում են համապատասխան մասնագետներին, ստանում հավաստագիր՝ /սերտիֆիկատ/ առ այն, որ նշված հողակտորում հուշարձան չկա, այնուհետեւ կատարում են իրենց աշխատանքները:

Կարծում ենք, որ այս օրենսդրական ներդրումը մեր իրավական համակարգում դրական ազդեցություն կունենա Հայաստանի Հանրապետությունում նոր հուշարձանների բացահայտման եւ պահպանման գործում:

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններին ՀՀ օրենսդրությամբ (Տեղական ինքնակառավարման մասին ՀՀ օրենք, Պատմության եւ մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության եւ օգտագործման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենք եւ այլն) արդարացիորեն տրված է հուշարձանների նկատմամբ պահպանության լիազորություն, քանի որ Հայաստանի Հանրապետությունը հանդիսանում է «թանգարան բաց երկնքի տակ» եւ անհնար է ամեն հուշարձանի պահպանության համար «նշանակել հսկիչ»:

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններին է հանձնված նաեւ հողամասը ոչ նպատակային նշանակության օգտագործումը եւ հողատեսքի ինքնակամ փոփոխելը չկանխելը:

Հողատեսքի ինքնակամ փոփոխման ժամանակ տեղական ինքնակառավարման մարմինները տեղյակ են լինում դրա մասին եւ տեսականորեն անհնար է , որեւէ համայնքում կատարվեն հողային աշխատանքներ եւ տեղական ինքնակառավարման մարմինները տեղյակ չլինեն: Այդ պատճառով նման դեպքերը կանխելու միջոց է նախատեսել օրենսդիրը՝ տեղական ինքնակառավարման մարմիններին խախտման համար վարչական պատիժ նշանակելը:

Բայց ցանկացած պատիժ պետք է լինի համարժեք: Իսկ ներկայիս հողատեսքի ինքնակամ փոփոխության համար օրենսդրությամբ սահմանված վարչական պատիժը շատ քիչ է, իսկ հուշարձանների պահպանության համար ընդհանրապես սահմանված չէ, որը կարծում ենք օրենսդրական բացթողում է:

Ստեղծվում է մի պատկեր , որ տրված է լիազորություն՝ հուշարձանների պահպանության , բայց նախատեսված չէ սանկցիա /պատիժ/ , չկատարելու կամ թերանալու համար, այսինքն ստեղծված չէ օրենքի կատարման երաշխիքներ:

Օրենքի նախագծերի փաթեթի ընդունումը կկարգավորի նոր հուշարձանների հայտնաբերման, շինարարական աշխատանքների ժամանակ հուշարձանները վնասելու հետագա վտանգից խուսափելու եւ հուշարձանների պահպանության խնդիրները:

Չեղիճակներ` [Ռուզաննա Առաքելյան](#), [Վահան Յովհաննեսյան](#), [Արմեն Ռուստամյան](#), [Արա Նռանյան](#)